

ПРОЕКТ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«Розведення мисливських тварин»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	20 Аграрні науки та продовольство
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ
Сумського національного аграрного
університету
Голова вченої ради СНАУ, ректор

_____ **Володимир ЛАДИКА**
(протокол № __ від «__» _____ 2023 р.)

Освітня програма вводиться в дію
з _____ 2023 р.

Ректор _____ Володимир ЛАДИКА

(наказ № __ від «__» _____ 2023 р.)

Суми – 2023

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма для підготовки здобувачів вищої освіти на другому освітньому рівні за спеціальністю 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва містить обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; перелік компетентностей випускника; нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; форми атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

Розроблено проектною групою у складі:

Опара Віктор Олексійович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, зав. кафедри технології кормів та годівлі тварин, гарант освітньо-професійної програми;

Хмельничий Леонтій Михайлович – доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри генетики, селекції та біотехнології тварин;

Шпетний Микола Борисович - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри генетики, селекції та біотехнології тварин;

Кисельов Олександр Борисович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри технології кормів та годівлі тварин.

Рецензенти:

Ця освітньо-професійна програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Сумського національного аграрного університету.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми
«Розведення мисливських тварин»
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Голова проектної групи (гарант програми):

Кандидат сільськогосподарських наук,
доцент, зав. кафедри технології кормів
та годівлі тварин

_____ **Віктор ОПАРА**

Члени проектної групи:

доктор сільськогосподарських наук,
професор кафедри генетики, селекції
та біотехнології тварин;

_____ **Леонтій ХМЕЛЬНИЧИЙ**

Кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри технології кормів та
годовлі тварин

_____ **Олександр КИСЕЛЬОВ**

Кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри генетики, селекції та
біотехнології тварин

_____ **Микола ШПЕТНИЙ**

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

_____ **Ігор КОВАЛЕНКО**

Завідувач навчального відділу
Т.в.о. завідувача відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

_____ **Наталія КОЛОДНЕНКО**

_____ **Олена РИБІНА**

Декан біолого-технологічного
факультету

_____ **Вікторія ВЕЧОРКА**

**1. Профіль освітньо-професійної програми зі спеціальності
204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»**

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Сумський національний аграрний університет Біолого-технологічний факультет
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Ступінь вищої освіти – магістр Кваліфікація – Магістр із спеціальності «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», спеціалізація «Розведення мисливських тварин»
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма підготовки фахівців «Розведення мисливських тварин»
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 р. 4 міс.
Наявність акредитації	-
Цикл/рівень	НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень
Передумови	Наявність ступеня бакалавра. Умови вступу визначаються «Правилами прийому на навчання до Сумського національного аграрного університету»
Мова викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	До 1 липня 2024 р.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/osvitni-programi/biologo-texnologichnij-fakultet/

2 – Мета освітньої програми

Підготовка висококваліфікованого та конкурентоспроможного фахівця, адаптованого до виробничої та управлінської діяльності, здатного комплексно поєднувати наукову, проектну та підприємницьку складові, спрямовані на запровадження інноваційних технологій в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва та ефективних заходів з розведення та сталого використання мисливських тварин.

3 – Характеристика освітньої програми

Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))

Об'єкт(и) вивчення – технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва та методи досліджень у галузі тваринництва та переробці її продукції.

Цілі навчання – підготовка магістрів здатних розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері виробництва і переробки продукції тваринництва та розведення мисливських тварин.

Теоретичний зміст предметної області – технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

Методи, методики та технології – методологія та методики дослідження безпечності та якості кормів, кормових добавок та сировини для їх виробництва, технології виробництва і переробки продукції тваринного походження та розведення мисливських тварин.

Інструменти та обладнання – устаткування, прилади та технічні засоби для здійснення виробничих процесів у галузі тваринництва, проведення генетично-селекційного та біотехнологічного аналізів, визначення безпечності та якості кормів та кормових добавок і продукції тваринного походження.

Орієнтація освітньої програми

Освітньо-професійна програма орієнтується на фундаментальних та науково-технологічних розробках з питань технологій виробництва та переробки продуктів тваринного походження.

Основний фокус освітньої програми та спеціалізації

Підготовка висококваліфікованого фахівця з технології виробництва і переробки продукції тваринництва здатного до розробки та впровадження ефективних заходів з розведення мисливських тварин та впровадження сучасних інноваційних технологій у професійну діяльність.

	<i>Ключові слова:</i> інноваційні технології виробництва, розведення мисливських тварин, селекція тварин, кормові ресурси, годівля, переробка продукції тваринництва, оцінка якості продукції тваринного походження.
Особливості програми	Освітньо-професійна програма магістра передбачає набуття глибоких теоретичних знань, поєднаних з практичною підготовкою в умовах профільних підприємств за індивідуальною траєкторією навчання, дуальною формою здобуття освіти для прийняття ефективних рішень, з використанням інноваційних технологій виробництва в галузі тваринництва, отримання якісної і безпечної продукції тваринного походження.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Фахівець здатний виконувати зазначену професійну роботу відповідно до національного класифікатора професій ДК 003:2010 та/або International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08). 1237.1 Головний зоотехнік 2213.2 Зоотехнік 2213.2 Зоотехнік з контролю якості продукції 2213.2 Зоотехнік з племінної справи 2213.2 Технолог-дослідник з виробництва та переробки продукції тваринництва 2213.2 Інженер-технолог з виробництва та переробки продукції тваринництва 2213 Молодший науковий співробітник (зоотехнія); - Науковий співробітник (зоотехнія) - Науковий співробітник-консультант (зоотехнія) 2320 Викладач професійно-технічного навчального закладу
Подальше навчання	Продовження навчання за програмою третього циклу FQ-EHEA, 8 рівня EQF-LLL та 8 рівня НРК для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня – доктора філософії. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти.
5 – Викладання та оцінювання	

Викладання та навчання	<p>Використання інтерактивних, проблемно-орієнтованих, інформаційно-комунікативних принципів теоретичного і практичного навчання, інформаційно-освітнього середовища Moodle, результатом яких є висококваліфіковані фахівці, які відповідають вимогам ринку праці.</p> <p>Оволодіння методологією науково-дослідних та науково-практичних робіт, навичками презентації їх результатів рідною та іноземною мовами.</p> <p>Проведення наукової роботи з використанням науково-матеріальної бази університету та партнерів.</p> <p>Застосування тьюторського консультування для контролю за самостійною роботою та індивідуальне наукове керівництво при виконанні випускової роботи.</p>
Оцінювання	<p>Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання студентів за усі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямовані на опанування навчального навантаження з освітньої програми: поточний контроль, поетапний, модульний, підсумковий контроль, професійно-виконавські кваліфікаційні екзамени;</p> <p>Письмові, усні екзамени, тестування, есе, презентації, складання професійно-виконавської програми, залік з виробничої практики.</p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	<p>Здатність особи розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері технології виробництва і переробки продукції тваринництва та кінології</p>
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 2. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 3. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 4. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації, отриманої з різних джерел.</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>ФК 1. Здатність аналізувати та контролювати безпечність та якість кормів і кормових засобів та живлення тварин.</p>

ФК 2. Здатність розробляти, організовувати та здійснювати заходи з підвищення продуктивності тварин, контролю безпеки та якості продуктів їх переробки й ефективності її виробництва.

ФК 3. Здатність організовувати та контролювати виконання заходів спрямованих на покращення селекційно-племінної роботи у тваринництві.

ФК 4. Здатність моделювати та проектувати технологічні процеси виробництва і переробки продукції тваринного походження.

ФК 5. Здатність організовувати підприємницьку і фінансову діяльність та оцінювати економічну ефективність виробництва і переробки продукції тваринного походження.

ФК 6. Здатність практично управляти робочими або навчальними процесами у сфері виробництва і переробки продукції тваринного походження, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

ФК 7. Здатність створювати та застосовувати системи та способи переробки продукції тваринного походження.

ФК 8. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері технологій виробництва та переробки продукції тваринництва та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням технічних, економічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.

ФК 9. Здатність застосовувати сучасні методи та інструменти для дослідження технологій виробництва та переробки продукції тваринництва, а також забезпечення якості продукції.

ФК 10. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК 11. Здатність фахово вирішувати завдання з організації та забезпечення ефективної роботи підприємств з розведення мисливських тварин.

ФК 12. Здатність обґрунтовувати та спрямовувати діяльність підприємств, що займаються розведенням мисливських тварин на

	<p>вирішення дотичних проблем мисливського і лісового господарств.</p> <p>ФК 13. Здатність застосовувати сучасні наукові дослідження та новітні технології для розв'язання складних питань, пов'язаних з розведенням і годівлею мисливських тварин.</p>
7 – Програмні результати навчання	
<p>ПРН 1. Оцінювати та забезпечувати якість та безпечність технологій виробництва продукції тваринництва, кормів та кормових засобів, рівнів живлення тварин та продукції тваринного походження.</p>	
<p>ПРН 2. Розробляти, впроваджувати й модернізувати ефективні технології і процеси у сфері виробництва і переробки продукції тваринництва.</p>	
<p>ПРН 3. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій та продуктів в сфері тваринництва та в ширших мультидисциплінарних контекстах.</p>	
<p>ПРН 4. Застосовувати сучасні математичні методи, інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для досліджень і розробок у сфері технологій виробництва і переробки продуктів тваринництва.</p>	
<p>ПРН 5. Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.</p>	
<p>ПРН 6. Будувати та досліджувати моделі технологічних процесів виробництва і переробки продуктів тваринництва, оцінювати їх адекватність, визначати межі застосовності.</p>	
<p>ПРН 7. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері виробництва і переробки продуктів тваринництва, визначати цілі та завдання, планувати і розподіляти роботи, управляти ресурсами.</p>	
<p>ПРН 8. Вільно спілкуватись усно і письмово українською мовою та однією з іноземних мов при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері виробництва і переробки продуктів тваринництва та дотичних проблем.</p>	
<p>ПРН 9. Приймати ефективні рішення з питань виробництва і переробки продукції тваринництва, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їх розвиток, визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.</p>	
<p>ПРН 10. Нести відповідальність за розвиток професійних знань і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди, формування ефективної кадрової політики</p>	
<p>ПРН 11. Фахово вирішувати завдання з організації та забезпечення ефективної роботи підприємств з розведення мисливських тварин.</p>	
<p>ПРН 12. Обґрунтовувати та спрямовувати діяльність підприємств з</p>	

розведення мисливських тварин на вирішення дотичних проблем мисливського і лісового господарств.

ПРН 13. Здійснювати планування та практичну реалізацію заходів з кормозабезпечення та раціональної годівлі мисливських тварин.

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення Підготовка здобувачів даної освітньо-професійної програми здійснюється науково-педагогічними працівниками, які мають наукові ступені та вчені звання, працюють у Сумському НАУ за основним місцем роботи; мають високий науково-професійний рівень активності

Матеріально-технічне забезпечення Забезпеченість міжфакультетськими навчально-науковими лабораторіями (ПЛР-аналізу, Електронної мікроскопії, Лабораторія бджільництва, Лабораторія програмного забезпечення в АПК, Навчально-наукова лабораторія технології, механізації та автоматизації свинарства «HOGSLAT») комп'ютерними місцями, безлімітним доступом до мережі Інтернет.
Наявна вся необхідна соціально-побутова інфраструктура, кількість місць у гуртожитках відповідає вимогам

Інформаційне та навчально-методичне забезпечення Офіційний веб-сайт <https://snau.edu.ua> містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти університету. Всі зареєстровані в університеті користувачі мають необмежений доступ до мережі Інтернет.
Наукова бібліотеки СНАУ <http://library.snau.edu.ua> надає доступ до електронних каталогів та електронної бібліотеки, світових інформаційних ресурсів, українських репозиторіїв та інтернет бібліотек.
Освітньо-професійна програма забезпечена навчально-методичними виданнями та розробками кафедр, які здійснюють науково-освітній супровід. Матеріали навчально-методичного забезпечення викладені у програмі Центру дистанційного навчання СНАУ <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/> та в репозиторії Сумського НАУ <http://repo.snau.edu.ua> . Читальні зали бібліотеки забезпечені вільним доступом до мережі

	інтернет.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Принципи академічної мобільності визначаються законодавством України та Положеннями СНАУ про академічну мобільність та неформальну освіту. Можливість навчатися за кількома спеціальностями або у кількох ЗВО одночасно визначається законодавством України. Допускається перезарахування кредитів, отриманих у інших університетах України, за умови відповідності їх набутих компетентностей.
Міжнародна кредитна мобільність	Здійснюється на основі двосторонніх договорів між Сумським НАУ та вищими навчальними закладами зарубіжних країн-партнерів, зокрема, угодами про співпрацю з Університетом природничих наук в Любліні (Польща).
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Можливе навчання іноземних громадян за умови свідоцтва про еквівалентність рівня освіти

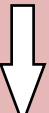

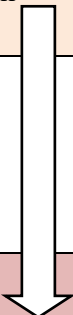

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 1.	Методологія та організація наукових досліджень	5	Іспит
ОК 2.	Виробничий менеджмент, організація бізнесу та управління персоналом у тваринництві	5	Іспит
ОК 3.	Сучасні технології кормів та кормових добавок	5	Іспит
ОК 4.	Інноваційні технології виробництва продукції тваринництва	5	Іспит
ОК 5.	Інноваційні технології переробки продукції тваринництва	5	Іспит
ОК 6.	Селекція с. - г. тварин	5	Іспит

ОК 7.	Розведення мисливських тварин в загонах	5	Іспит/Залік
ОК 8.	Кормова база і годівля мисливських тварин	5	Іспит
ОК 9.	Технології ведення мисливського і лісового господарства	5	Залік
ОК 10.	Дослідницька практика	10	Залік
ОК 11.	Атестаційний іспит. Кваліфікаційна робота	10	Іспит
Загальний обсяг обов'язкових компонент		65	
Вибіркові компоненти ОП (студент обирає 5 дисциплін)			
ВК 1.	<i>Загальноуніверситетська дисципліна</i>	5	Залік
ВК 2.	Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	5	Залік
ВК 3.	Програмне управління процесами в галузі	5	Залік
ВК 4.	Професійна адаптація	5	Залік
ВК 5.	Хвороби мисливських тварин	5	Залік
ВК 6.	Продукція мисливських тварин	5	Залік
ВК 7.	Цивільний захист і безпека праці в галузі	5	Залік
ВК 8.	Мисливська кінологія	5	Залік
ВК 9.	Екологічний і мисливський туризм	5	Залік
ВК 10.	Мисливське та природоохоронне законодавство	5	Залік
Загальний обсяг вибірових компонент		25	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		90	

2.2. Структурно-логічна схема ОПП

	Обов'язкові ОК	Вибіркові ОК
1 курс	Методологія та організація наукових досліджень	ВК 5
	Сучасні технології кормів і кормових добавок	
	Селекція с.-г. тварин	
	Виробничий менеджмент, організація бізнесу та управління персоналом у тваринництві	
	Інноваційні технології виробництва продукції тваринництва	
	Інноваційні технології переробки продукції тваринництва	
	Технології ведення лісового і мисливського господарства	
	Розведення мисливських тварин в загонах	
 Дослідницька практика 		
2 курс	Кормова база і годівля мисливських тварин	ВК 1
		ВК 2
		ВК 3
		ВК 4
 Атестаційний іспит. Кваліфікаційна робота 		

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньої програми спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» здійснюється у формі державного кваліфікаційного іспиту та публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи у встановленому порядку.

Єдиний державний кваліфікаційний іспит проводиться зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва». Кваліфікаційна робота зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» має відображати рівень професійної підготовки випускника, його здатність виконувати виробничі функції та типові завдання фахової діяльності, а також здібності щодо організації виробництва і переробки харчових продуктів тваринного походження. Кваліфікаційна робота виконується за результатами власних теоретичних або прикладних досліджень.

Кваліфікаційна робота перед початком прилюдного захисту перевіряється на плагіат.

Захист кваліфікаційної роботи здійснюється згідно встановленого порядку відкрито і гласно, з обов'язковим рецензуванням кваліфікаційної роботи. Атестація випускників завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації: Магістр з технології виробництва і переробки продукції тваринництва, спеціалізація «Розведення мисливських тварин».

**4. Матриця відповідності програмних компетентностей
компонентам освітньо-професійної програми
«Розведення мисливських тварин»**

	ОК1	ОК2	ОК3	ОК4	ОК5	ОК6	ОК7	ОК8	ОК9	ОК10	ОК11
ЗК1	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
ЗК2	*	*	*	*	*	*					*
ЗК3					*						
ЗК4	*						*				*
ФК1			*					*		*	*
ФК2				*	*	*	*	*	*	*	*
ФК3						*	*			*	*
ФК4				*	*		*			*	*
ФК5		*								*	*
ФК6		*								*	*
ФК7					*					*	*
ФК8	*	*		*	*					*	*
ФК9	*			*	*		*	*		*	*
ФК10	*									*	*
ФК11		*	*				*	*		*	*
ФК12									*	*	*
ФК13	*		*				*	*		*	*

**5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН)
відповідними компонентами освітньо-професійної програми
«Розведення мисливських тварин»**

	ОК1	ОК2	ОК3	ОК4	ОК5	ОК6	ОК7	ОК8	ОК9	ОК10	ОК11
ПРН1			*	*	*		*	*		*	*
ПРН2				*	*	*	*	*		*	*
ПРН3	*									*	*
ПРН4	*		*	*		*		*		*	*
ПРН5	*										*
ПРН6				*	*					*	*
ПРН7		*								*	*
ПРН8										*	*
ПРН9		*		*	*					*	*
ПРН10		*								*	*
ПРН11			*				*	*		*	*
ПРН12									*	*	*
ПРН13			*				*	*		*	*

Перелік нормативних документів, на яких базується освітньо-професійна програма

1. Стандарт вищої освіти України другого рівня освіти, ступеня вищої освіти – магістр, галузі знань – 20 Аграрні науки та продовольство, спеціальності – 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва, затверджений та введений в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 26.03.2021 р. № 389.

2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII.– Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

3. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341 «Про затвердження національної рамки кваліфікацій».

5. Постанова Кабінету Міністрів від 29.04.2015 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти».

6. Постанова Кабінету Міністрів від 30.12.2015 № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності», із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів № 347 від 10.05.2018.

7. Наказ МОН України від 06.11.2015 № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266».

8. Наказ Міністерства освіти України від 01.06.2016 № 600 «Про затвердження та введення в дію методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти».

9. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 18 листопада 2014 р. № 1361 «Про затвердження зміни до національного класифікатора України ДК 003:2010» (зміна № 2).

10. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010. – Київ : Вид-во «Соцінформ», чинний від 2010-11-01.